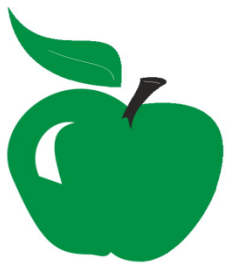

SVJETSKI DAN HRANE

**”PROIZVOĐAČKE ORGANIZACIJE U SEKTORU
VOĆA I POVRĆA U HRVATSKOJ S OSVRTOM
NA POZITIVNE PRIMJERE U CEE REGIJI”**

**Autor prezentacije:
ZORAN KRSNIK, dipl. iur.
NACIONALNA VELETRŽNICA d.d.**

Osijek, 16. listopad 2012.

Nacionalna veletržnica d.d.
National Wholesale Market Company Inc.

- **Sjedište: Slavonska avenija 52; 10000 Zagreb**
- **Mobitel: 098 – 318 815 ili 099 – 216 615**
- **Telefoni: 01 - 2406 399 i 2406 400**
- **Fax: 01 – 2406 399**
- **E-mail: nacionalna-veletrznica@zg.t-com.hr ili zoran.krsnik@zg.t-com.hr**
- **Web: www.veletrznica.hr i www.ceiwmf.org**

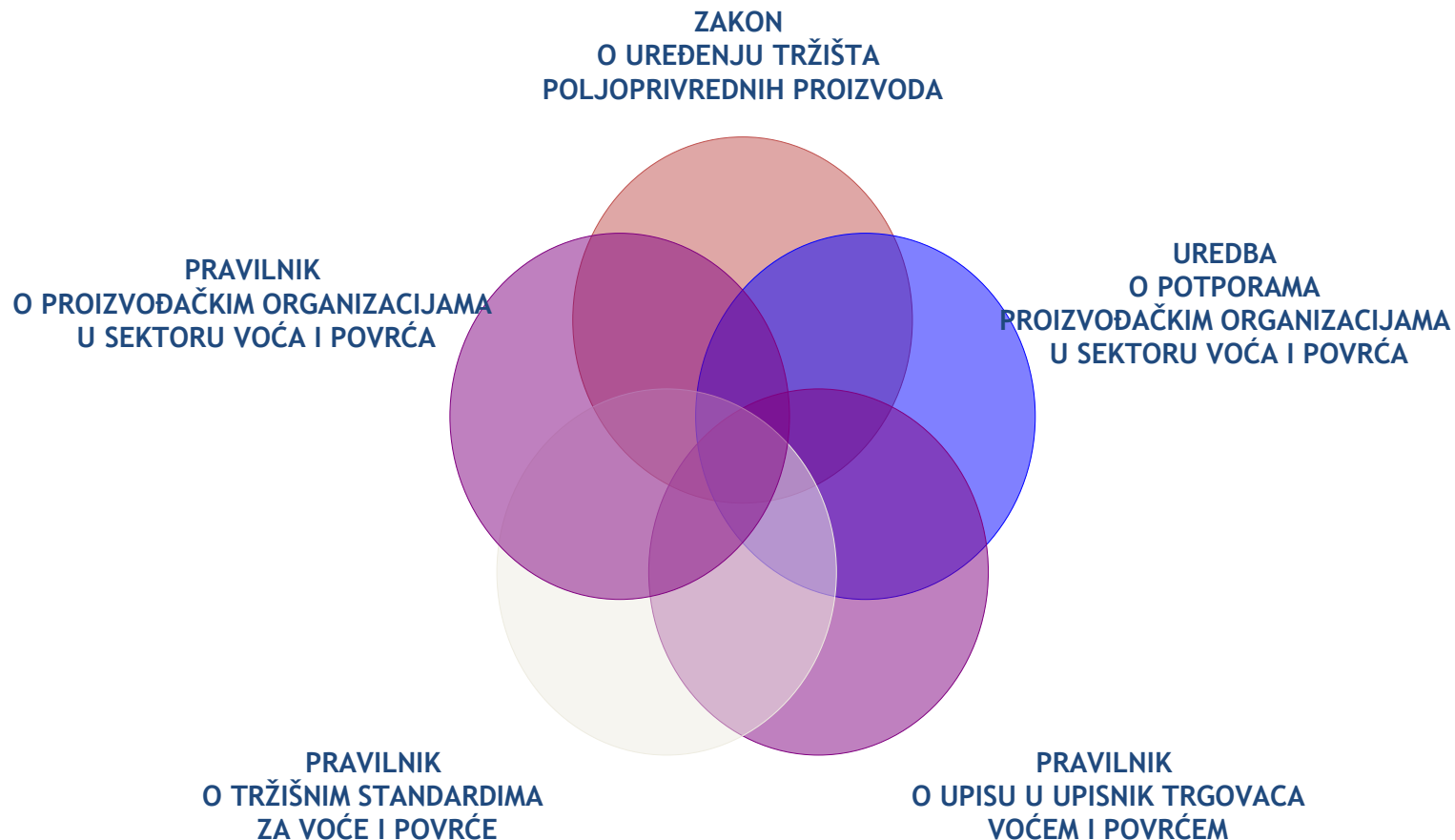
NAUČENA PA ZABORAVLJENA LEKCIJA

UDRUŽIVANJE

PRAVNI OKVIR

ZA UREĐENJE TRŽIŠTA VOĆEM I POVRĆEM

NADLEŽNA TIJELA

MINISTARSTVO

- nadležno za **prethodno priznavanje** PG te priznavanje PO, UPO i SO
- **odobrava** etapni plan priznavanja PG i operativni program PO
- odobrava eventualne izmjene navedenih dokumenata i dr.

AGENCIJA

- administrativna kontrola i kontrola na terenu provođenja mjera uređenja tržišta voćem i povrćem

PRAVILNIK O PO U SEKTORU VIP (NN4/10 i 120/10)

- **propisuje način i uvjete prethodnog priznavanja** proizvođačkih grupa (PG), priznavanja proizvođačkih organizacija (PO), udruženja proizvođačkih organizacija (UPO) i sektorskih organizacija (SO)
- propisuje način izvješćivanja, uvjete i načine provedbe posebnih mjera pomoći u sektoru vip, inspekcijski nadzor i dr. prava, obveze i odgovornosti dionika u sektoru vip.

SVRHA/CILJEVI ORGANIZIRANJA

Interes Proizvođača:

- koncentracija ponude i stavljanje na tržište proizvoda svojih članova;
- pravo na financijske potpore i dr.;

Interes društvene zajednice:

- prilagodba zajedničkoj polj. politici EU (CAP-ukidanje direktnih poticaja po proizvodu)
- uspostava CMOs (PG/PO) za pojedine proizvode ili grupe proizvoda (21)

DOMINANTNI ORGANIZCIJSKI OBLICI

PROIZVOĐAČKA GRUPA

PROIZVOĐAČKA ORGANIZACIJA

DOMINANTNI PRAVNI OBLIK

Pravilnikom nije propisan obvezujući pravni oblik za PG/PO ali je prevladavajuća praksa da se organiziraju kao:

➤ poljoprivredna zadruga ili

➤ društvo s ograničenom odgovornošću

ovisno o visini i omjeru udjela članova, pravu odlučivanja, podjeli dobiti i drugim elementima koji su specifični za svaku organizaciju.

PROIZVOĐAČKE GRUPE (PG)

PODNOŠENJE ETAPNOG PLANA PRIZNAVANJA

Pravna osoba (u pravilu P.Z. ili D.O.O.) ili jasno definirani dio pravne osobe podnosi Ministarstvu **zahtjev za prethodno priznavanje statusa PG** te je dužna zahtjevu priložiti **etapni plan priznavanja (EPP)**, a Ministarstvo će odobriti EPP ako:

- je PG formirana na inicijativu proizvođača 1. ili više proiz.,
- ima minimalno 5 članova,
- ima minimalnu VUP od 4.000.000,00 kuna

Prije odobrenja Ministarstvo će o zahtjevu obavijestiti EK
Prijelazno razdoblje (PR) **5 g** za ispunjenje uvjeta za PO
PG mora u R-4mj. nakon isteka PR ispuniti uvjete za PO

VRIJEDNOST UTRŽENE PROIZVODNJE (VUP)

- Neto fakturna vrijednost svježih proizvoda za koje je PG/PO priznata, utrženih preko PG/PO, na paritetu EX WORK;
- U VUP se neće uključiti vrijednost prerađenog VIP, osim u slučaju izuzetaka specificiranih Pravilnikom, kada će se VUP izračunati u % od fakturne vrijednosti tih prerađenih proizvoda;
- u VUP se može uključiti i vrijednost nusproizvoda;

PROBLEM – VUP 4,0 mk

PROTUPRIJEDLOG HVZ

- min. 5 članova i 4,0 mk VUP (rast 4,57% god.)
- min. 10 članova i 3,0 mk VUP (rast 10,76 % god.)
- min. 20 članova i 2,0 mk VUP. (rast 20,26 % god.)

OPASNOSTI

- potreban teško (ne) ostvariv gospodarski rast
- mala direktna ekonomska korist od potpora

ETAPNI PLAN PRIZNAVANJA PG – EPP

LEGITIMACIJA PG

- opis početnog stanja, broj članova proizvođača te cjelovite podatke o: članovima, proizvodnji vip, VUP, trženju i infrastrukturi itd.);
 - predloženi datum početka provedbe EPP i njegovo trajanje (max. 5 g.);
 - plan (invest.) razvoja u svrhu prelaska u status PO
- PG **mogu** u bilo kojem trenutku provođenja EPP podnijeti zahtjev za priznavanje statusa PO, a **moraju** podnijeti zahtjev nakon isteka R-5 godina

ODOBRENJE EPP

Prije odobrenja Ministarstvo provodi kontrolu na terenu i obavještava EK te će, **u roku od 3 mj.**, donijeti jednu od slijedećih odluka o EPP:

- odobriti EPP i dodijeliti privremeno priznanje;
- tražiti izmjenu EPP ili
- odbiti EPP.

PROIZVOĐAČKA ORGANIZACIJA

PO je pravna osoba (ili jasno definirani dio) osnovana na inicijativu proizvođača jednog ili više proizvoda iz sektora vip, koja ima jedan ili više slijedećih ciljeva (utvrđenih operativnim programom):

- Tehnologija/ekologija;
- Usklađivanje proizvodnje sa zahtjevima tržišta;
- Koncentracija proizvoda i plasman na tržište;
- Optimalizacija troškova proizvodnje i stabilizacija proizvođačkih cijena;
- Povećanje kvalitete i komercijalne vrijednosti proizvoda;
- Osiguranje mjera sprečavanja i upravljanja krizom i dr.

PRIZNAVANJE PO

Ministarstvo će priznati PO, **za jedan ili više proizvoda**, na temelju podnesenog zahtjeva pod uvjetom da:

- je registrirana pravna osoba osnovana na inicijativu proizvođača
- ima najmanje 5 članova
- ostvaruje min. VUP od 5,0 mil. kn
- te spunjava druge uvjete iz Pravilnika (duži period djelovanja, edukacija i osposobljavanje članova, osiguranje potrebnih tehničkih sredstava, osigurava uredno komercijalno i računovodstveno upravljanje i ne zauzima dominantan položaj na tržištu i dr.).

STRUKTURA I AKTIVNOSTI PO

U postupku priznavanja, i kako bi zadržala status, PO mora imati na raspolaganju: potrebne zaposlenike, infrastrukturu i opremu, te osigurati funkcioniranje PO u pogledu:

- poznavanja i prikupljanju podataka o proizvodnji svojih članova;
- sakupljanja, sortiranja, pakiranja i skladištenja proizvoda članova;
- komercijalnog i računovodstvenog upravljanja;
- centraliziranog knjigovodstva i sustava fakturiranja

TEHNIČKA SREDSTVA

PO može osigurati tehnička sredstva:

- u okviru same PO,
- od svojih članova,
- od društava kćeri,
- od vanjskih suradnika.

VANJSKI SURADNICI

PO može provoditi **bilo koju aktivnost** preko vanjskih suradnika uključivo i društva kćeri pod uvjetom da Ministarstvu pruži dokaze da je to primjeren način ostvarenja njihovih ciljeva.

ČLANOVI PO KOJI NISU PROIZVOĐAČI

Član može biti pravna ili fizička osoba koja nije proizvođač pod uvjetom da je prihvate članovi.

- neće biti uzeti u obzir kod ispunjavanja kriterija za priznavanje;
- neće **neposredno** koristiti sredstva operativnih fondova i financijskih potpora;
- neće imati pravo glasa o odlukama vezanim za operativne fondove.

STATUT PO

Statut nalaže svojim članovima da moraju:

- Primjenjivati **pravila** usvojena od PO (proizvodnja, izvještavanje, prodaja, ekologija i dr.),
- Pripadati samo jednoj PO u pogledu određenog proizvoda na određenom gospodarstvu,
- 100% proizvodnje prodati posredstvom PO,
- Pružati podatke koje zahtjeva PO u statističke svrhe (površine, količine, prinos, direktna prodaja i sl.),
- Plaćati novčane doprinose namijenjene osnivanju i sufinanciranju operativnog fonda.

IZNIMKE

PO može ovlastiti svoje članove da:

- do 15% (10%) svoje proizvodnje prodaju direktno (na gospodarstvu ili potrošačima za osobne potreba);
- do 5% preko druge PO (koju je odobrila matična PO);
- prodaju sami ili preko druge PO proizvode koji zbog svojih značajki nisu pokriveni trgovačkom djelatnošću dotične PO (npr. ne uvjetna roba)

JOŠ NEKI UVJETI/IZUZECI

- Minimalno razdoblje trajanja članstva - **1 godina**
- **6 mj.** ranije pismena obavijest o namjeri istupanja uz podmirenje svih obveza vezanih uz proizvodnju
- PO o istupanju mora izvijestiti Ministarstvo u R 15 d
- Minimalna VUP može iz opravdanih razloga pasti ispod propisanog minimuma **za najviše 35% vrijednosti iskazane u prethodnom zahtjevu**, uz prilaganje dokaza Ministarstvu i Agenciji o razlozima smanjenja VUP.

UDRUŽENJE PO

koncentracija i trženje

Ministarstvo će priznati **UPO** pod uvjetom da:

- je formirano na inicijativu priznatih PO,
- je sposobno učinkovito obavljati bilo koju aktivnost PO (npr. linija za sortiranje),
- ne zauzima dominantan položaj na tržištu.

Ministarstvo može priznati kao člana UPO pojedinca ili pravnu osobu koja nije priznata kao PO.

Ministarstvo će obavijestiti EK

SEKTORSKE ORGANIZACIJE **npr. HVZ** (nije predviđeno novim Pravilnikom)

Ministarstvo će, imajući u vidu interes potrošača, priznati **SO** koja obavlja jednu ili više slijedećih aktivnosti:

- unapređuje proizvodnju i prodaju,
- provodi analizu i istraživanje tržišta,
- sastavlja standardne oblike ugovora,
- iskorištava u većoj mjeri potencijal vip,
- provodi marketinška istraživanja,
- unapređuje kvalitetu proizvoda,
- pruža informacije i edukacije,
- promiče ekološku proizvodnju i dr.

POTPORE U SEKTORU VOĆA I POVRĆA

UREDBA O POTPORAMA **PO** U SEKTORU VIP (NN70/10)

Propisuje uvjete i način provedbe mjera uređenja tržišta u sektoru voća i povrća, a odnosi se na **sustav posebnih pomoći** u vidu potpora proizvođačkim organizacijama i potpora financiranju njihovih operativnih fondova i operativnih programa.

MJERE

- aktivnosti planiranja proizvodnje;
- aktivnosti unapređenja ili održavanja kvalitete;
- aktivnosti unapređenja prodaje;
- istraživanja i pokusna proizvodnja;
- aktivnosti izobrazbe;
- sprečavanje krize i upravljanje krizom;
- aktivnosti zaštite okoliša;
- nabavka osnovnih sredstava i dr.

POTPORE PROIZVOĐAČKIM GRUPAMA

POTPORE PG

U tijeku prijelaznog razdoblja do priznavanja PO, PG **može se** dodijeliti potpora:

- a) u svrhu poticanja osnivanja PG i vođenje administrativnih poslova
- b) izravno ili putem kreditnih institucija, za pokriće djela investicijskih ulaganja potrebnih za dobivanje priznanja, koja su predviđena u planu priznavanja

Izvor sredstava: **EU ca.75% + RH ca. 25%**. Do ulaska RH u EU potpora se isplaćuje iz DP (50%).

IZNOS POTPORE

Potpora **za poticanje osnivanja PG i administrativne troškove** utvrđuje se na temelju $VUP \leq 7,3$ MKN i to za:

- 1. godinu poslovanja 10% VUP
- 2. godinu poslovanja 10% VUP
- 3. godinu poslovanja 8% VUP
- 4. godinu poslovanja 6% VUP
- 5. godinu poslovanja 4% VUP

Max. iznos potpore **730.000,00 kn godišnje.**

POTPORA INVESTICIJSKIM ULAGANJIMA NUŽNIM ZA PRIZNAVANJE

Moraju biti ulaganja u izravnu ili neizravnu korist provedbe plana priznavanja, financirana za proizvode za koje je dodijeljeno prethodno priznavanje te ne smiju narušiti tržišno natjecanje.

PG podnosi **Agenciji** zahtjev za dodjelu potpore.

Rok za isplatu: **6 mj.**

POTPORE PROIZVOĐAČKIM ORGANIZACIJAMA

OPERATIVNI FOND (OF)

- PO **mogu** uspostaviti OF koji će se financirati:
 - a) iz dobrovoljnih financijskih doprinosa članova ili same PO i
 - b) iz financijske potpore iz DP **koja se može** dodijeliti PO
- Visinu doprinosa odredit će PO.
- Projekcija OF se podnosi Ministarstvu do 15. rujna tekuće godine za iduću godinu

OPERATIVNI FOND (OF)

- Članovi PO moraju imati mogućnost koristiti OF te demokratski sudjelovati u odlučivanju o visini financijskih doprinosa i korištenju OF.
- PO upravlja OF tako da je nezavisnim revizorima moguće jednom godišnje provjeriti prihode i rashode.

**Sredstva OF koriste se samo za financiranje OP
odobrenih od Ministarstva.**

FINANCIJSKA POTPORA OF-u

- FP iz DP jednaka je iznosu stvarno uplaćenih doprinosa članova ili same PO ali je ograničena na **najviše 50% stvarno nastalih izdataka** za OP (ima određenih izuzetaka)
- Gornja granica FP iz DP može iznositi najviše **4,1%** VUP svake PO
- Iznimno se može uvećati za **0,5%** VUP ako se razlika upotrijebi za mjere sprečavanja i upravljanja krizom (ima još iznimaka)

SADRŽAJ OPERATIVNOG PROGRAMA (OP)

OP će obuhvatiti slijedeće:

- opis početnog stanja,
- ciljeve programa,
- detaljan opis mjera,
- trajanje programa,
- financijske aspekte.

OPERATIVNI PROGRAM (OP)

OP mora sadržavati 2 ili više od slijedećih ciljeva:

- planiranje proizvodnje;
- unaprjeđenje kvalitete proizvoda;
- povećanje komercijalne vrijednosti proizvoda;
- promociju proizvoda;
- mjere očuvanja okoliša;
- sprječavanje i upravljanje krizom.

OPREZ !!!

Z. o uređenju tržišta PP, čl. 20 a i b

Povlačenje (obustava) priznanja ukoliko je zbog namjere ili iz ozbiljnog nemara nastao propust u poštivanju slijedećih kriterija:

- minimalni broj članova;
- struktura i aktivnosti PO;
- glavna aktivnost PO;
- demokratska odgovornost;
- vrijednost utržene proizvodnje.

POSLEDICE

POVLAČENJA (OBUSTAVE) PRIZNANJA

Ukoliko PG u R 4mj ne ispuni kriterije za PO:

➤ **povrat** 100 % isplaćene potpore u slučaju namjere ili nemara, odnosno 50% u ostalim slučajevima

Ukoliko je korisnik namjerno dao pogrešne podatke:

➤ **isključenje** iz potpore i obveza **povrata** već isplaćenog iznosa

PRIMJERI IZ ZEMALJA CEE REGIJE

MAĐARSKA

UVJETI PRIZNAVANJA PO I ČLANSTVO

- 15 članova
- VUP 1,0 mil. €

U Mađarskoj ima 40.000 proizvođača povrća i 90.000 proizvođača voća. Od 130.000 proizvođača njih 20.000 je organizirano u PO (ca. 15%).

MAĐARSKA

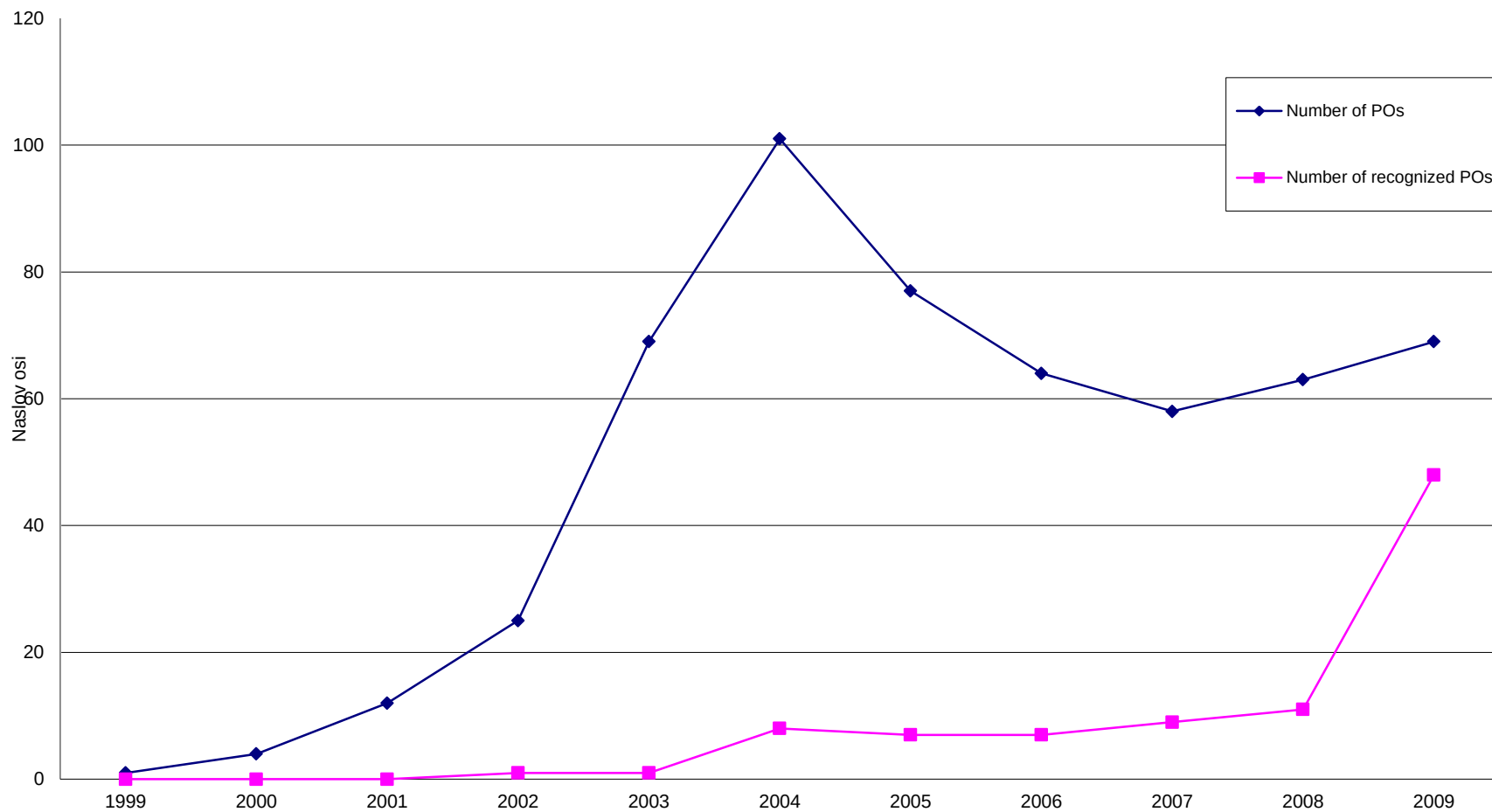
Data of Producer Organisations in Hungary 1999 – 2009

Source: Ministry of Rural Development

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
number of POs	1	4	12	25	69	101	77	64	58	63	69
number of recognized POs	0	0	0	1	1	8	7	7	9	11	48
number of PO members	54	362	1 165	4 120	13 450	23 980	20 514	20 494	20 177	20 000	18 927
average PO membership	54	91	97	165	195	237	266	320	348	317	274
total area belonging to PO members (1000 ha)	0.3	1.1	3.3	9.8	25.1	25.6	26.1	29.6	35.0	35.0	43.3
average area belonging to the members of one PO (ha)	268	286	277	393	364	254	339	462	603	556	627
egy TЭСz-tag átlagos termőterülete (ha)	5.0	3.2	2.9	2.4	1.9	1.1	1.3	1.4	1.7	1.8	2.3
total PO sales (bn HUF)	0.3	0.9	2.1	6.3	22.1	34.0	32.9	38.0	33.0	43.0	..
total PO sales of members' produce (bn HUF)	0.2	0.7	1.6	5.4	20.3	26.2	23.5	30.0	29.5	38.0	32.2
fruit and vegetable sector output (bn HUF)	155,2	142.7	154.0	140.0	155.9	165.0	149.8	198.5	178.8	204.0	205
share of PO-sales within the total fruit- vegetable sector output (%)	0.2	0.6	1.4	4.5	14.2	20.6	21.9	19.1	18.5	21.1	..
share of PO sales of members' produce within the total fruit and vegetable sector output (%)	0.1	0.5	1.0	3.9	13.0	15.9	15.7	15.1	16.5	18.6	15.7
average PO sales per PO member (million HUF)	3.9	1.9	1.4	1.3	1.5	1.1	1.2	1.5	1.5	1.9	1.7

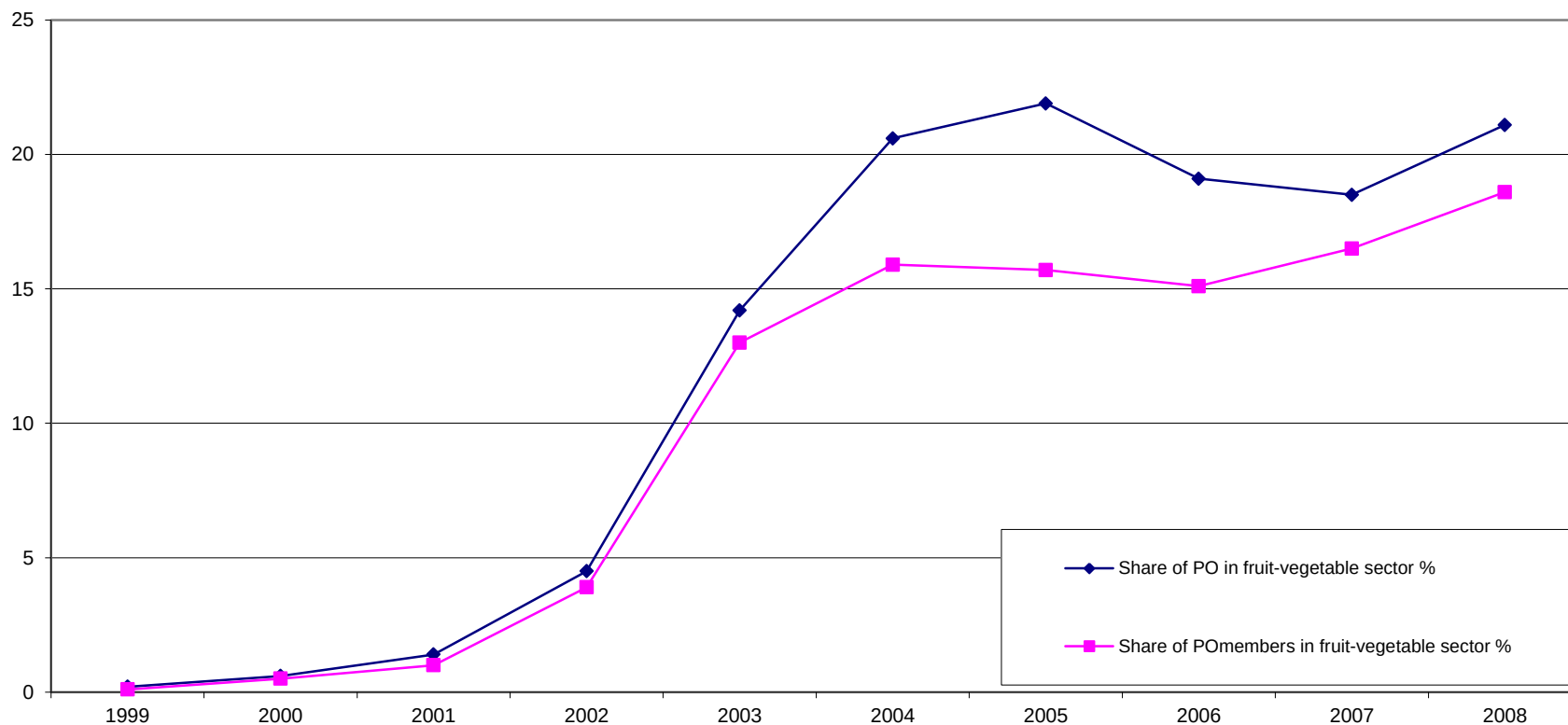
BROJ PO-a U MAĐARSKOJ

NUMBER OF PRODUCER ORGANIZATIONS IN HUNGARY

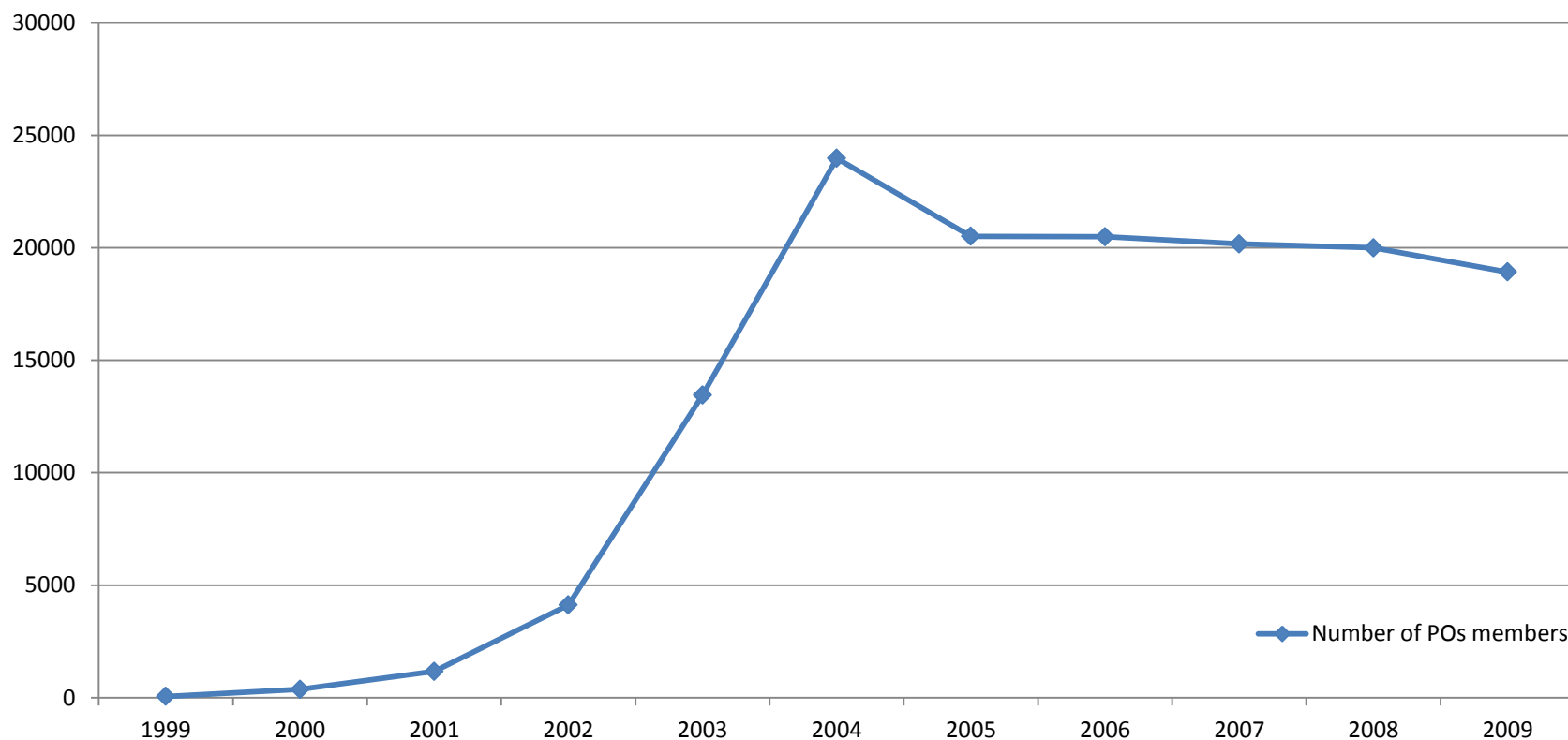
UDIO PO U PROMETU VIP U MAĐARSKOJ

SHARE OF PO SALES WITHIN TOTAL FRUIT-VEGETABLE SECTOR

BROJ PROIZVOĐAČA VIP ORGANIZIRANIH U PO- a U MAĐARSKOJ

Number of POs members

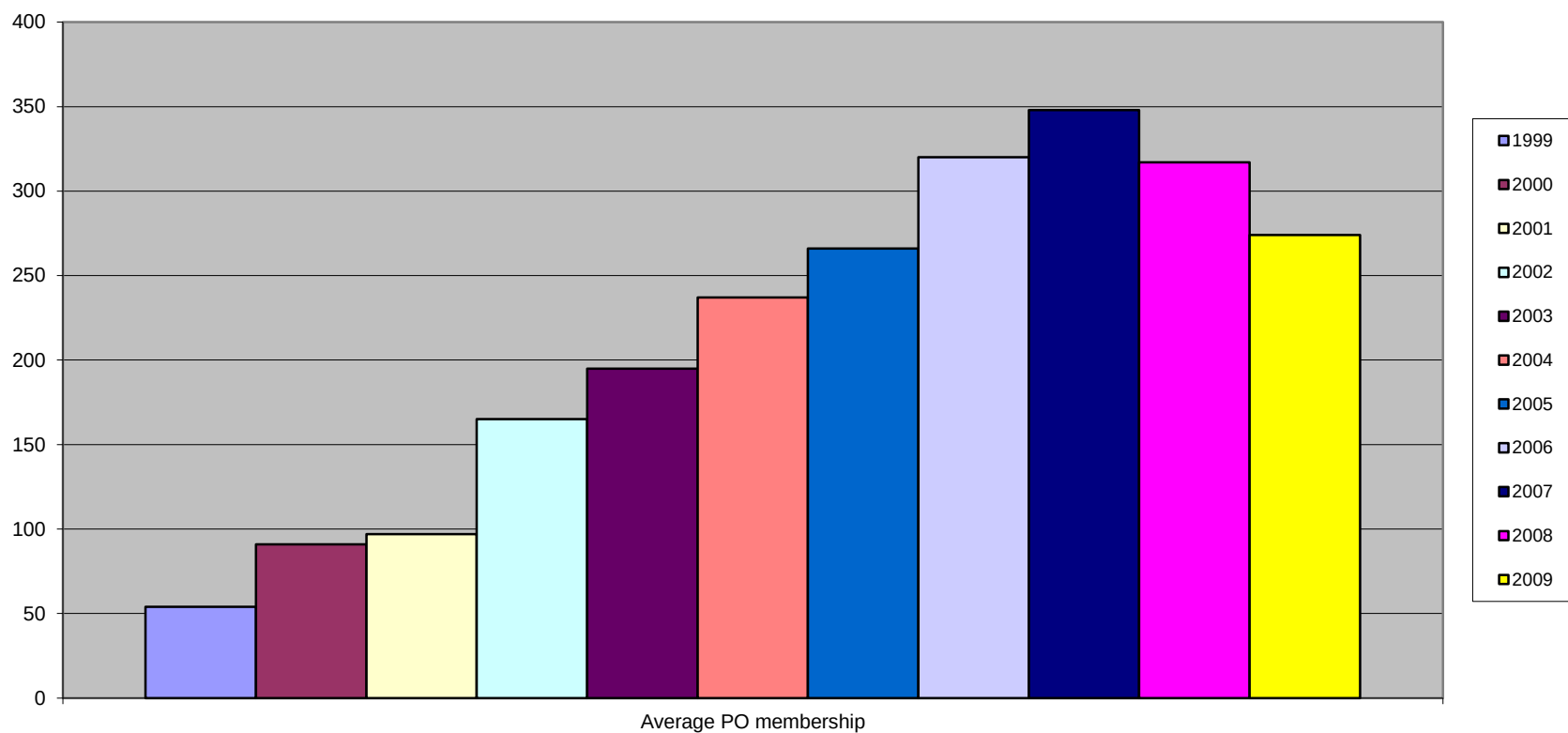

STANJE U 2012.

- 43 PO
- 35 PG
- 11 UPO
- udio na tržištu svježeg VIP: 16%
- doprinos članova operativnim troškovima:
2-3% + članarina
- obvezna prodaja preko PO: 75%

PROSJEČAN BROJ ČLANOVA PO

AVERAGE PO MEMBERSHIP

KOMENTAR

- 1999 – 2003 spori rast, Vlada ne prepoznaje važnost projekta
- 2004 – ulazak u EU, snažna Vladina kampanja, osnovana 101 PO, mnoge od njih bile su premale i samo formalne
- nakon 2004 – pad broja PO uslijed konsolidacije i selekcije, zadržavaju stabilni udjeli na tržištu vip, mnoge PO bankrotiraju (Morakert) zbog prevelikih investicija, neefikasnosti i socijalnih razloga – proizvođači gube povjerenje u model PO
- tipično ulaganje PO u logističke kapacitete (skladišta i opremu)
- max. primici 11,6% od čega se u praksi realizira 50-60%
- problemi: složene procedure i spora administracija
- prosječan doprinos članova operativnom fondu 2-3%
- **siječanj 2012 – 43 priznate PO, 11 udruženja PO i 35 PG**

POZITIVAN UČINAK PO U MAĐARSKOJ

- PO su postale važan "igrač" na tržištu svježeg vip
- Ukupni udio u MTL – PO 18%, UPO 5% i PG 8%
- **Prednosti** za proizvođače članove PO: izvjesna naplata, siguran prodajni kanal za veće količine
- **Slabosti** za proizvođače članove PO: niže cijene u uspoređenju s veletržnicama, odgoda plaćanja, transparentno trgovanje (nema izbjegavanja poreza)

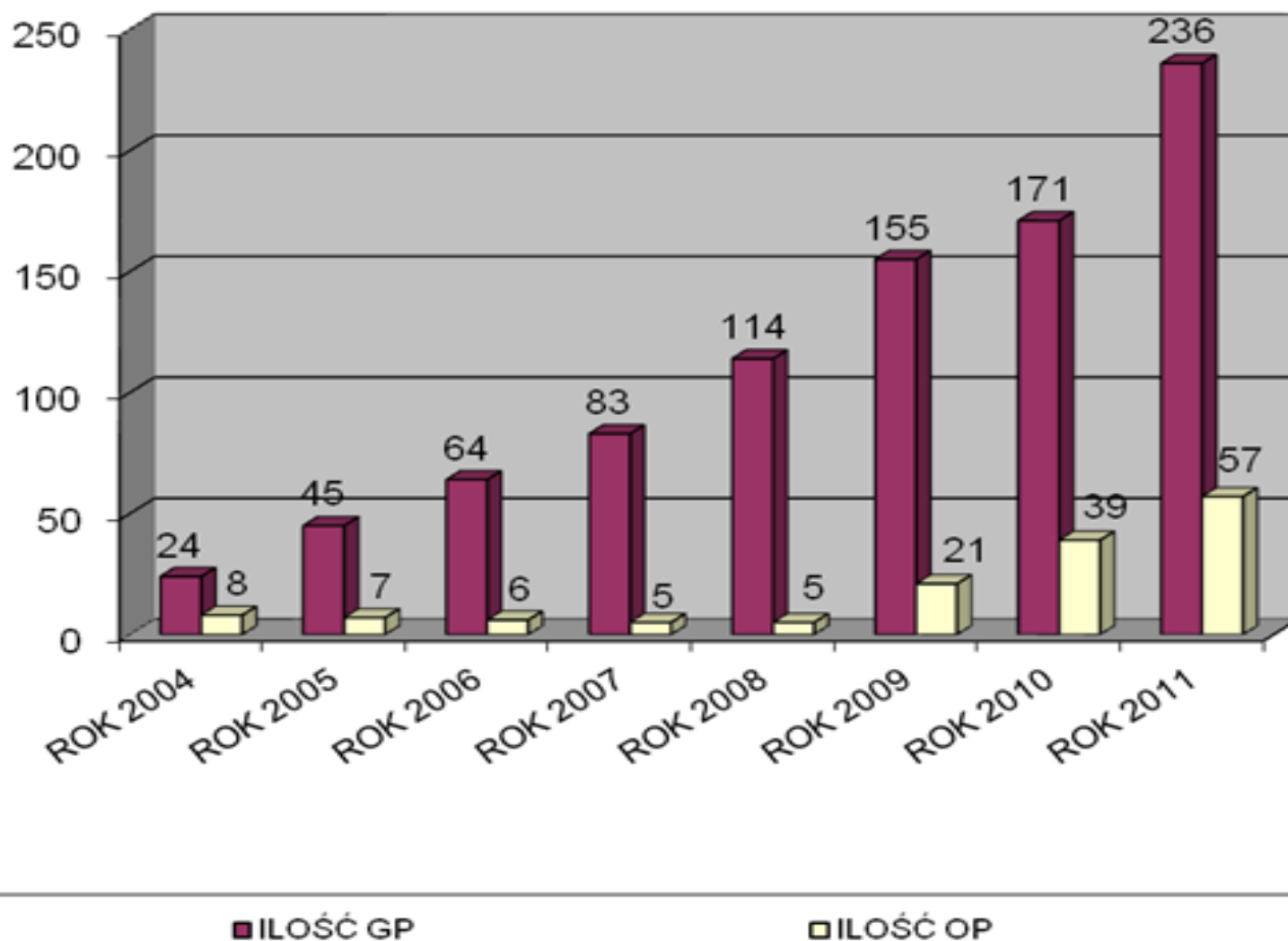
PROBLEMI

- porast „sive” ekonomije kao posljedice PDV-a od 27%
- nelojalna konkurencija
- međusobno nepovjerenje proizvođača i nevoljkost da međusobno surađuju
- nelojalnost PO – prodaju izvan PO ako je bolja cijena bez obzira na ugovor/sankcije
- nedostatak obrtnog kapitala u PO
- preinvestiranost i prezaduženost PO
- izostanak specijalizacije – PO bi htjele sve proizvoditi

PRIMJERI IZ ZEMALJA CEE REGIJE

POLJSKA

TRENDOWI RAZVOJA PG/PO U POLJSKOJ 2004-2011

STANJE NA DAN 31.12.2011.

Broj prethodno priznatih PG u sektoru VIP- 236

Broj priznatih PO u sektoru VIP - 57

Ukupan broj udruženih proizvođača - 6.095

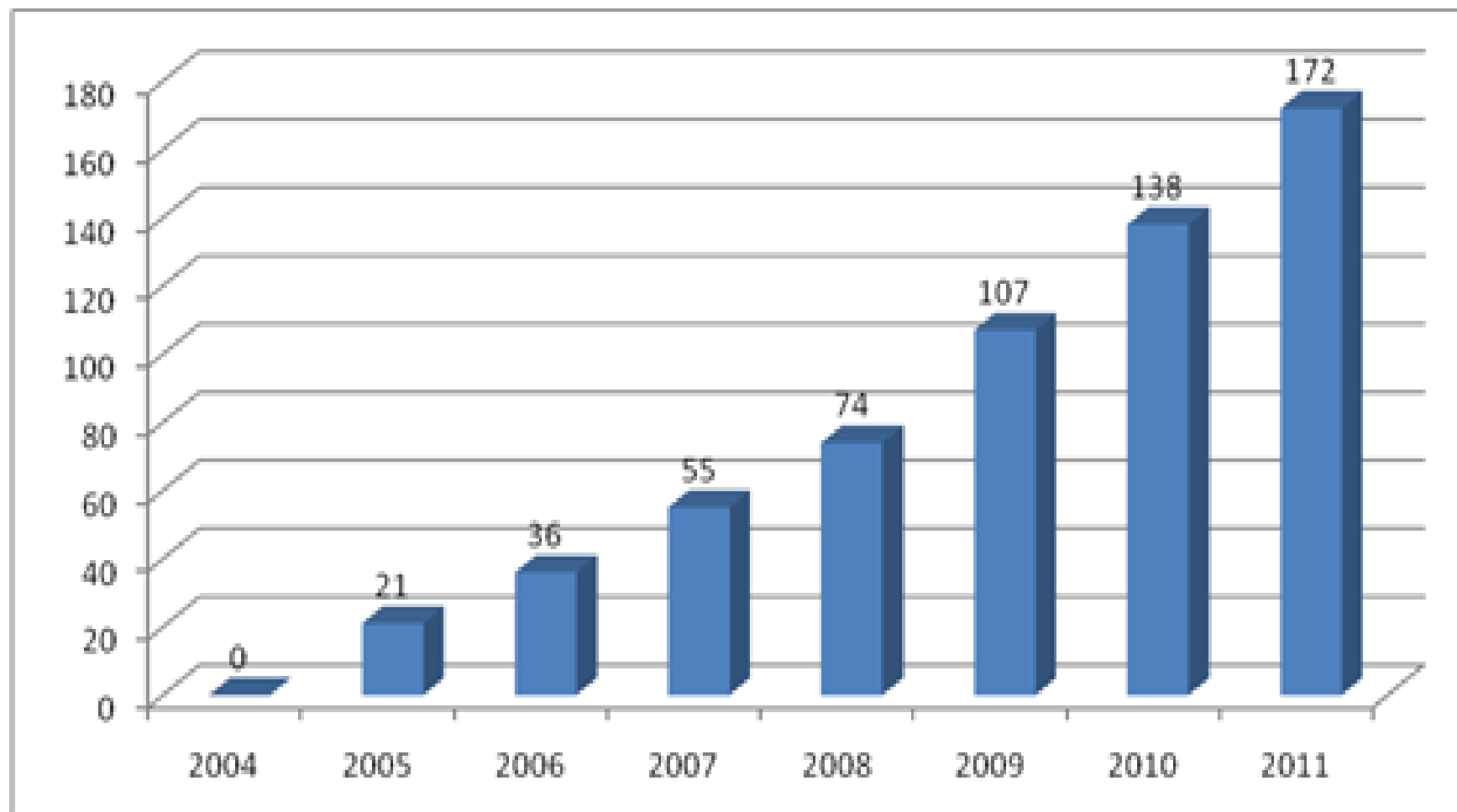
➤ u PG – 3.082 (prosjek 13 članova)

➤ u PO – 3.013 (prosjek 53 člana)

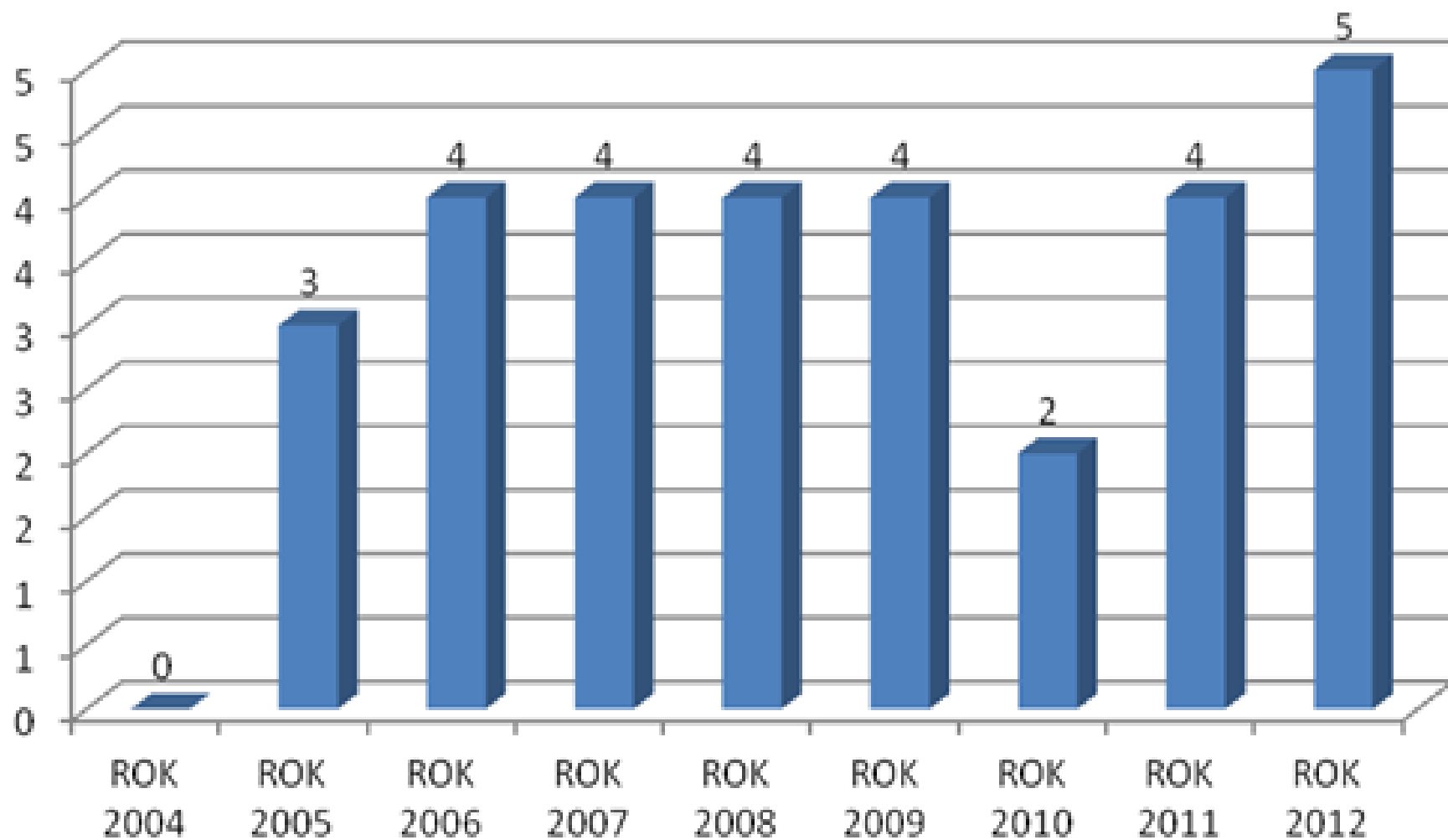
Ukupni iznos bespovratne pomoći 615.000.000 €

Udio na tržištu Poljske u sektoru VIP - ca. 20%

BROJ PRETHODNO PRIZNATIH PG KOJE PRIMAJU FINANCIJSKU POMOĆ

BROJ PRIZNATIH PO U SEKTORU VIP KOJE REALIZIRAJU OPERATIVNE PROGRAME

OBLICI FINANCIJSKE POMOĆI

- FP za prethodno priznate PG u sektoru VIP = 613.070.000 € od čega:
 - 33,7 mil. € za poticanje osnivanja i ad.troškove
 - 579,4 mil. € za investicijska ulaganja

- FP za priznate PO (za sufinansiranje operativnih fondova za realizaciju operativnih programa) = 1.700.000 €

NAJČEŠĆE INVESTICIJE

PG:

- rashladne komore i drugi logistički kapaciteti,
- oprema za sortiranje, pakiranje, transport ...,
- priprema zemljišta i opremanje voćnjaka
- transportna sredstva itd.

PO:

- certifikati (Global GAP), IT, sadni materijal, agrotehničke mjere i oprema za voćnjake itd.

ZAHVALJUJEM NA PAŽNJI